

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 325/2021 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen valkoposkihanhiin ampumis- ja äänikarkotuskeinojen vaikutusten tutkimisesta keväällä ja syksyn saaliin hyödyntämisestä ravinnoksi suoraan luonnonsuojelulain nojalla

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Anne Kalmarin / kesk ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 325/2021 vp:

Aiotaanko ampumisen ja muiden äänikarkotteiden vaikutusta pesimälinnustoon tutkia tänä keväänä, jotta ampumislupia voitaisiin myöntää myös keväällä, jolloin valkoposkihanhiä pysähtyy Suomeen eniten ja niiden aiheuttamat maatalousvahingot ovat merkittävämmät kuin syksyllä,

mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä, jotta poikkeusluvalla ammuttujen valkoposkihanhiin lihan hyödyntäminen mahdollistetaan suoraan lain nojalla luonnonsuojelulaissa 112 kansanedustajan allekirjoittaman lakialoitteen LA 19/2021 vp mukaisesti ja sallitaan lihan hyödyntäminen siirtymäsäännöksellä jo ensi syksyille myönnettyihin poikkeuslupiin ja

mikäli hyödyntämistä ei sallita, mitkä ovat hallituksen perustelut, kun lintudirektiivi kuitenkin sallii hyödyntämisen poikkeusluvalla?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Venäjänsä kantaan kuuluvia valkoposkihanhiä pysähtyy Suomeen levähtämään sekä kevät- että syysmuutolla sääolosuhteista riippuen arviolta saman verran (noin 500 000-700 000 yksilöä). Syksyllä hanhet viipyvät keskimäärin pitempään Suomessa, mutta keväällä hanhiin maanviljelijöille aiheuttamat vakavat vahingot ovat olleet merkittävämpiä. Tänä keväänä valkoposkihanhiin muutto Suomen kautta on jo päättynyt, joten tutkimuskaan ei ole enää mahdollista. Lisäksi myös tutkimustarkoituksessa tapahtuva karkotus edellyttää luonnonsuojelulain mukaista poikkeamislupaa, jota on haettava riittävän ajoissa ennen tutkimuksen aloittamista.

Osana ympäristöministeriön rahoittamaa ja Luonnonvarakeskuksen toteuttamaa hanhipelto-hanketta selvitetään syksyllä 2021 ampumisen tehokkuutta karkotuskeinona. Lintudirektiivistä aiheutuvien rajoitteiden vuoksi on syytä tutkia ensin ampumalla tapahtuvan karkottamisen vaikutusta hanhiin syksyllä lintujen pesimäajan päätyttyä. Kevät ja alkukesä ovat kriittistä aikaa kaikkien

lintujen lisääntymisen kannalta. Kaikilla linnuilla – myös rauhoittamattomilla – on laissa määritetty pesimärauha. Ampumalla karkottaminen ja muut karkotuskeinot vaikuttavat myös muihin muutolla oleviin tai jo pesintänsä aloittaneita lintuihin, ja voivat johtaa pesinnän epäonnistumiseen. Ampumisen ja muiden äänikarkotteiden vaikutusta muuhun muuttavaan lajistoon ja pesimälinnustoon harkitaan tutkittavaksi, kun hanhipeltohankkeen tämän syksyn tulokset ovat tiedossa.

Valkoposkihanhi on Suomessa luonnonsuojelulailla rauhoitettu laji, se ei ole riistalaji. Luonnonsuojelulailla rauhoitettujen lajien ravintokäyttö ei ole sallittua ilman luonnonsuojelulaista myönnettävää poikkeusta. Yksittäisen lajin vuoksi tehtävä merkittävä kansallisen lainsäädännön johdonmukaisuutta rikkova muutos tulisi koskemaan kaikkia muitakin rauhoitettuja lajeja. Tästä aiheutuvat seurannaisvaikutukset olisi arvioitava kattavasti.

Lajien hyödyntämisestä säädetään maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalaan kuuluvassa kalastus- ja metsästyslainsäädännössä ja sen alaisuudessa ovat toimivaltaiset viranomaiset valvottuine hallintokäytäntöineen. Kun kyse on valkoposkihanhiin liittyvän lihan hyödyntämisestä ravintona, toimivien ja yksinkertaisien vaihtoehtojen olisi siirtää laji metsästyslakiin riistalajiksi toimenpiteiden TPA 74/2020 vp ja kansalaisaloitteen KAA 3/2020 vp mukaisesti. Lakialoitteen LA 19/2021 käsittely etenee eduskunnassa eduskunnan työjärjestyksen mukaisesti.

Lintujen rauhoitussäännöksistä voi yksittäistapauksessa saada poikkeuksen luonnonsuojelulain 49 § 3 momentin nojalla elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta lintudirektiivin 9 artiklassa mainituilla perusteilla. Poikkeuksen myöntäminen lintujen rauhoitussäännöksistä edellyttää kaikissa tilanteissa, että muuta tyydyttävää ratkaisua ongelmaan ei ole. Poikkeuksen myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että jokin lintudirektiivissä mainituista erityisperusteista soveltuu kyseiseen tilanteeseen, kuten viljelmille koituvan vakavan vahingon estäminen.

Poikkeusluvalla tapetun rauhoitetun eläimen hallussapito edellyttää vielä luonnonsuojelulain nojalla myönnettyä erillistä poikkeuslupaa. Hallussapitoluvan myöntämiselle ei ole valkoposkihanhiin liittyviä erityisiä poikkeusperusteita, koska viljely- tai muun vahingon estäminen ei edellytä syömistä.

Toisin kuin kysymyksessä esitetään, arvioidaan lajin siirtämisen riistalajiksi ja siihen liittyvien vahingonkorvauksien notifiointin EU:lle kestävän noin vuoden. Lajin siirtäminen riistalajiksi mahdollistaisi ravintokäytön ohella myös suojametsästyksen viljelmille aiheutuvien vakavien vahinkojen ehkäisemiseksi.

Helsingissä 11.6.2021

Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen